

ÖSSZEFOGLALÓ

*„a mikro-, kis- és közép vállalkozások munkavédelmi helyzetképének
(profiljának) felmérése”*
tárgyban végzett tájékozásról

amely az Országos Munkavédelmi és Munkaügyi Főfelügyelőség
Munkavédelmi Tanácsadó Szolgálat által valósult meg

2009.

Előzmény

Általános tapasztalat, hogy a mikro-, kis- és középvállalkozások munkáltatóinak körében gyakran hiányosak a munkavédelmi ismeretek, a követelményekkel sincsenek mindig tisztában. A fokozódó teljesítmény kényszer miatt a munkáltatók és a munkavállalók egyaránt a biztonság „mellőzésével” próbálnak takarékoskodni. Továbbra is több esetben tapasztalható az érdektelenség és a vezetői közömbösség a munkavédelem területén. Az OMMF Munkavédelmi Tanácsadó Szolgálatának megítélésünk szerint jelentős segítséget nyújthat a jogszabályi háttér és a helyes munkahelyi gyakorlatra vonatkozó információk átadásával, a hatékonyabb prevenciók tevékenységhez.

Módszertan

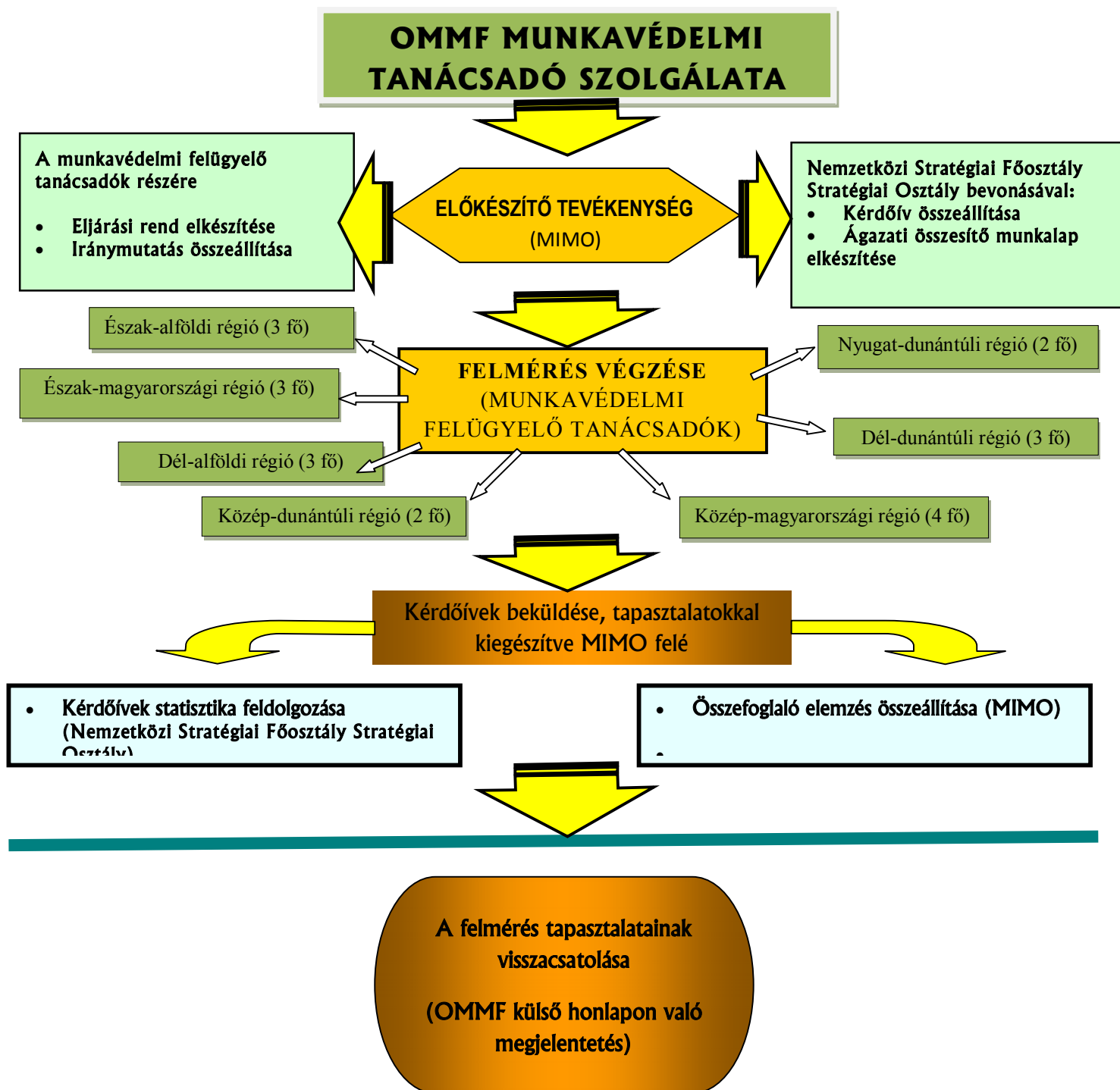
A tájékozódás az OMMF Munkavédelmi Információs és Módszertani Önálló Osztály (továbbiakban: MIMO) által összeállított iránymutatás alapján, az OMMF Stratégiai Önálló Osztályával közösen kialakított kérdőívek segítségével valósult meg. A munkáltatói gyakorlatról és az aktuális munkavédelmi helyzetről a kérdőívek anonim módon történő kitöltésével nyertünk adatokat.

A tájékozódás nem reprezentatív mintaválasztáson alapult, a minta azon megkérdezettek körét reprezentálja, akiket az OMMF Tanácsadó Szolgálatának munkavédelmi felügyelő tanácsadói a helyszínen felkerestek, és vállalták az anonimitás biztosításával az önkéntes válaszadást.

A felmérés nem a pontos, részletes összefüggések feltárására, hanem előzetes tájékozódásra törekedett. A kérdések kialakítása úgy történt, hogy azok első része a munkavédelmi profil *objektív* elemeire kérdez rá (pl.: létszám, beosztás, oktatás stb.), második része pedig a *szubjektív* véleményekre vonatkozóan tartalmaz kérdéseket (pl.: mennyire elégedett, hogyan ítéli meg, elegendő információval rendelkezik-e stb.). Feltételezésünk alapja az volt, hogy a tevékenység (ágazat), és annak a mérete befolyással van a munkáltatók munkavédelmi profiljára. Feltételezésünk volt az is, hogy az objektív elemek természetesen befolyásolják a szubjektív összetevőket. (Pl.: Amennyiben a munkáltató biztosítja a foglalkozás-egészségügyi szolgáltatást, úgy a veszélyes anyagok/készítmények foglalkozásszerű használata biztonságos.) A válaszadók szubjektív érzete nagyban befolyásolta, hogy az egyes tevékenységet végzők miként vélekedtek arról, hogy mennyire érzik biztonságban magukat, illetve mennyire okoz/nem okoz aggodalmat számukra a munkavégzésből eredő veszélyeztetés.

1. ábra

A FELMÉRÉS FOLYAMATÁNAK LÉPÉSEI

1. Az adatfelvétel eredményei

1.1 Objektív elemek

1. kérdés

Munkahelye mely ágazathoz tartozik?

A vizsgálatba bevont válaszadók az alábbi táblázatban feltüntetett ágazati besorolású gazdálkodó szervezeteknél végezték tevékenységüket. [1. táblázat]

1. táblázat

Vizsgálatba bevont munkáltatók ágazati besorolása	esetszám	%
mező, erdő, vadgazdálkodás, halászat	43	18,2
gumi, műanyagtermék gyártása	7	3,0
nemfém, ásványtermék gyártása	1	0,4
egyéb fémgyártás, fémfeldolgozás	20	8,5
gép, berendezés gyártása	15	6,4
villamosgép-gyártás, műszergyártás	2	0,8
járműgyártás	2	0,8
máshova nem sorolt feldolgozó ipar	5	2,1
villamosenergia víz, gáz, gőz, ellátás	1	0,4
építőipar	30	12,7
kereskedelem, javítás	43	18,2
szálláshely szolgáltatás, vendéglátás	1	0,4
szállítás, raktározás, távközlés	3	1,3
egészségügyi, szociális ellátás	3	1,3
egyéb közösségi személyi szolgáltatás	4	1,7
élelmiszer, ital, dohány	14	5,9
textília, textilárugyártás	13	5,5
fafeldolgozás	16	6,8
papírgyártás, nyomdaipar	5	2,1
vegyi anyag, termék gyártása	5	2,1
nincs válasz:	3	1,3
ÖSSZESEN	236	100,0

2. kérdés

Munkahelye hány főt foglalkoztat?

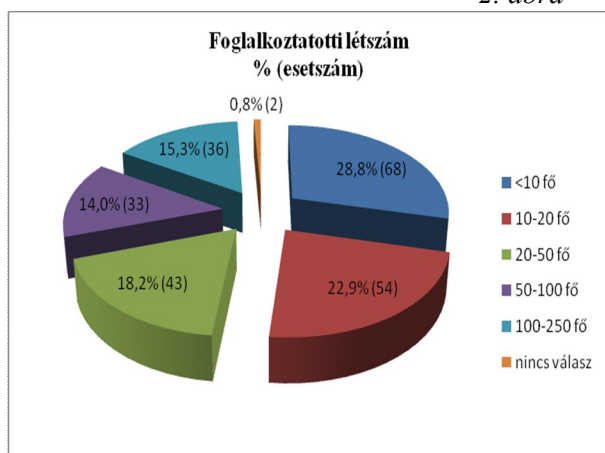
7. kérdés

Mi az Ön beosztása?

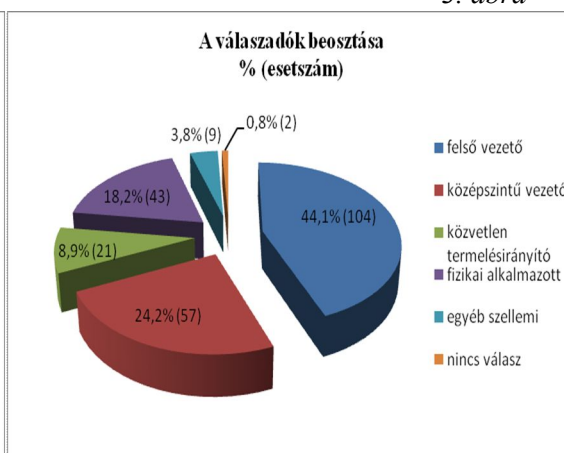
A felmérésbe elsősorban a mikro (10 fő alatti foglalkoztatás, 28,8%), kis (10-20 fő közötti 22,9%, 20-50 fő közötti foglalkoztatás 18,2%) és a középvállalkozásokat (50-100 fő közötti 14,0%, 100-250 fő közötti foglalkoztatás 15,3%) vontuk be. [2. ábra] A kérdőívek nagyobb hányadát felső (44,1 %) és középvezetők (24,2%) töltötték ki, a fizikai alkalmazottak általi kitöltés 18,2% volt.

A válaszadók között legkisebb számban a termelésirányítók (8,9%), és az egyéb szellemi tevékenységet végzők (3,8%) fordultak elő. Ketten (0,8%) beosztásukat nem jelölték meg. [3. ábra]

2. ábra

3. ábra

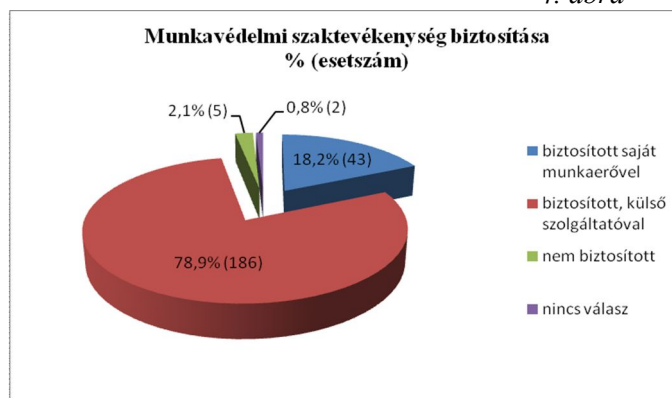

3. kérdés

Biztosított-e a munkáltató által a jogszabály szerinti munkavédelmi szaktevékenység ellátása?

A megkérdezettek szerint, túlnyomórészt külső szolgáltató igénybevételével biztosított a munkavédelmi szaktevékenység ellátása (78,9 %). A válaszadók közül öten (20 fő alatti vállalkozások) adták azt a választ, hogy a munkavédelmi szaktevékenység ellátása nem biztosított. Egy esetben új szolgáltató megbízása folyamatban volt, négy esetben a munkáltatók maguk látták el ezt a tevékenységet, munkavédelmi képzettség nélkül. [4. ábra]

4. ábra

A munkavédelmi szaktevékenység ellátása a kisebb létszámú (50 fő alatti) cégeknél jellemzően külső szolgáltatóval (összesen 144 esetben) történt, míg a nagyobb létszámú (50-250 fő közötti) munkáltatóknál saját munkaerővel (összesen 27 válaszadónál) valósult meg. [2. táblázat]

2. táblázat

			Biztosított-e a munkáltató által a jogszabály szerinti munkavédelmi szaktevékenység ellátása?			Összesen
			biztosított, saját munkaerővel	biztosított, külső szolgáltatóval	nem biztosított	
Munkahelye hány főt foglalkoztat?	<10 fő	esetszám	9	55	4	68
		%	13,2%	80,9%	5,9%	100,0%
	10-20 fő	esetszám	4	49	1	54
		%	7,4%	90,7%	1,9%	100,0%
	20-50 fő	esetszám	3	40	0	43
		%	7,0%	93,0%	,0%	100,0%
	50-100 fő	esetszám	6	27	0	33
		%	18,2%	81,8%	,0%	100,0%
	100-250 fő	esetszám	21	15	0	36
		%	58,3%	41,7%	,0%	100,0%
Összesen		esetszám	43	186	5	234*
		%	18,2%	79,5%	2,1%	100,0%

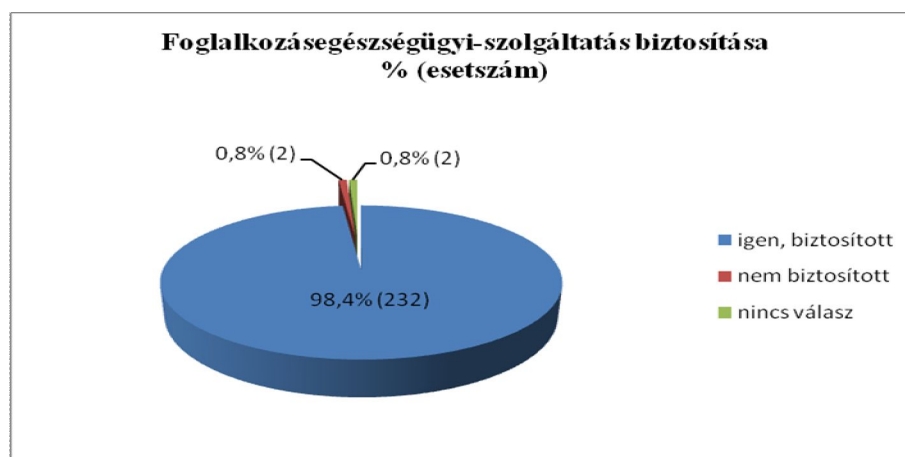
*: A kérdésre nem válaszoló 2 fő a táblázatban nincs rögzítve.

4. kérdés

Biztosított-e a munkáltató által a foglalkozásegészségügyi-szolgáltatás?

A foglalkozás-egészségügyi szolgáltatást 2 eset (mindkettő 10, illetve 20 fő alatti vállalkozások) kivételével a munkáltatók biztosították. A tapasztalatok alapján a mikro- és kisvállalkozások munkáltatói körében az alapszolgáltatás feladataival kapcsolatos ismeretek hiányosak voltak. [5. ábra]

5. ábra

5. kérdés

Választottak-e a munkáltatónál munkavédelmi képviselőt?

A munkáltatók létszámának függvényében (a megkérdezettek 29,5 %-ánál, összesen 69 esetben), jogszabályban kötelezően előírt munkavédelmi képviselő választásra, 12 válaszadó szerint (17,4%) nem került sor. Öröndetes azonban, hogy a jogszabályi kötelezettség alá nem eső mikro- és kisvállalkozások között is 18 esetben (mikro-, kisvállalkozások 11,1 %-nál) munkavédelmi képviselőt választottak. [3. táblázat]

3. táblázat

			Választottak-e a munkáltatónál munkavédelmi képviselőt?		Összesen
			igen	nem	
Munkahelye hány főt foglalkoztat?	<10 fő	esetszám	1	65	66
		%	1,5%	98,5%	100,0%
	10-20 fő	esetszám	5	49	54
		%	9,3%	90,7%	100,0%
	20-50 fő	esetszám	12	30	42
		%	28,6%	71,4%	100,0%
	50-100 fő	esetszám	25	8	33
		%	75,8%	24,2%	100,0%
	100-250 fő	esetszám	32	4	36
		%	88,9%	11,1%	100,0%
Összesen		esetszám	75	156	231*
		%	32,5%	67,5%	100,0%

*: A táblázatban csak az erre a kérdésre válaszolók általi adatok kerültek rögzítésre.

6. kérdés

Ha választottak, akkor gyakorolják-e jogosultságukat az alábbi feladatok elvégzésekor?

A válaszadók szerint a megválasztott munkavédelmi képviselők (összesen 75 fő) közül az egyéni védőeszköz juttatás írásos rendjének elkészítésébe és a kockázatértékelésbe hét főt (az esetek 8,1 %-ában), míg a munkaköri orvosi alkalmassági vizsgálatok írásos szabályozásának elkészítésébe tíz főt (az esetek 11,6 %-ában) nem vontak be.

A munkavédelmi felügyelő tanácsadók tapasztalatai alapján a megválasztott munkavédelmi képviselők egy részének munkája még mindig csak a munkabalesetek kivizsgálásában való részvételre, a munkabaleseti jegyzőkönyvek aláírására korlátozódik. A legtöbb válaszadó nem rendelkezett kellő információval arra vonatkozóan, hogy pontosan mi is a feladata és milyen jogok illetik meg a munkavédelmi képviselőt. Előfordult, hogy a munkavédelmi képviselőt összetévesztették a munkavédelmi szaktevékenységet ellátó személlyel. [4. táblázat]

4. táblázat

			egyéni védőeszköz juttatás írással belső rendje		Összesen
			igen	nem	
Választottak-e a munkáltatónál munkavédelmi képviselőt?	igen	esetszám %	67 90,5%	7 9,5%	74* 100,0%
			munkaköri alkalmassági orvosi vizsgálatok rendje		Összesen
			igen	nem	
		esetszám %	63 86,3%	10 13,7%	73* 100,0%
			kockázatértékelés		Összesen
			igen	nem	
		esetszám %	57 89,1%	7 10,9%	64* 100,0%

A táblázatban csak az erre a kérdésre válaszolók általi adatok kerültek rögzítésre

8. kérdés

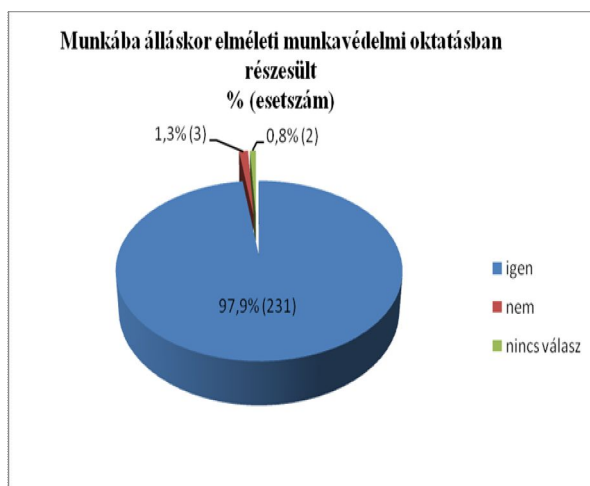
**Munkába álláskor részesült-e munkakörére vonatkozóan elméleti munkavédelmi
oktatásban?**

9. kérdés

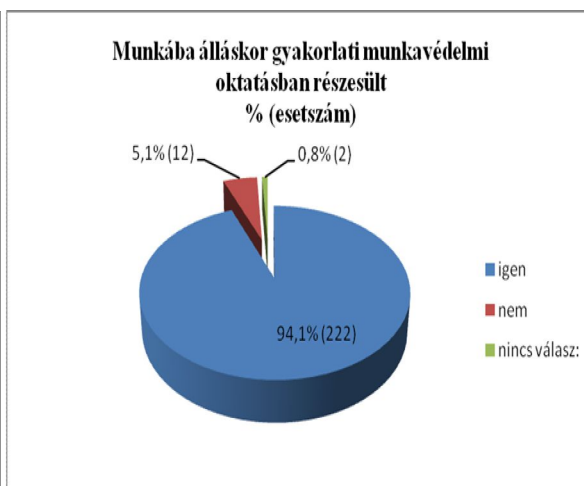
**Munkába álláskor részesült-e munkakörére vonatkozóan gyakorlati munkavédelmi
oktatásban?**

A munkavállalók munkába álláskor kötelezően előírt elméleti és gyakorlati munkavédelmi oktatás túlnyomórészt megtörtént. Az elméleti (3 fő) és gyakorlati (12 fő) oktatásban nem részesült válaszadók mindegyike felső, illetve középfővezető beosztásban volt. Tapasztalatok szerint az elméleti oktatást mindenütt munkavédelmi szakemberek (esetenként több nappal a tényleges munkavégzés megkezdését követően), a gyakorlati oktatást pedig a közvetlen munkahelyi vezetők végezték el, de akadtak olyan esetek is, amikor a gyakorlati oktatást az adott tevékenységet jól ismerő, tapasztalt munkatársakra bízta. [6., 7. ábra]

6. ábra

7. ábra

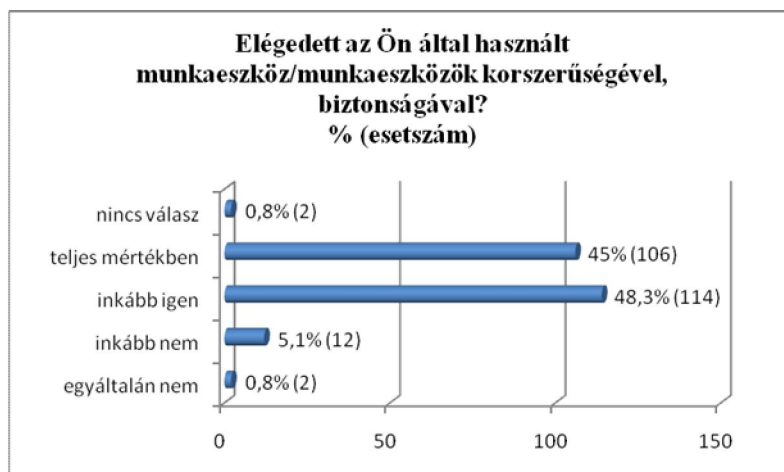

11. kérdés

A.: Elégedett az Ön által használt munkaeszköz/munkaeszközök korszerűségével, biztonságával?

A válaszadók több mint 90%-a (teljes mértékben 45,0 % , inkább igen 48,3 %) az általuk használt munkaeszközök korszerűségével, biztonságával elégedett volt és csupán 12 válaszadó (5,1%-a) volt, akik az erre vonatkozó kérdésre az inkább nem, és 2 fő (0,8 %-a) akik az egyáltalán nem választ jelölték meg. Ketten (0,8%) nem válaszoltak a kérdőív feltett kérdésére. [10. ábra]

10. ábra

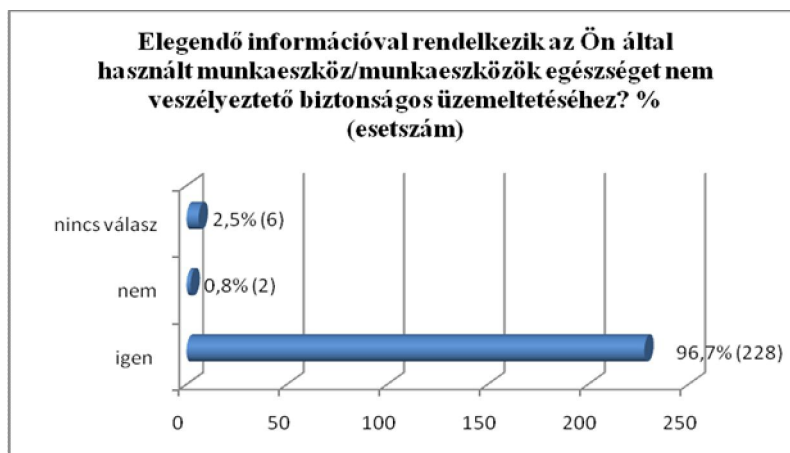

Ennél a kérdésnél többen jelezték, hogy az általuk használt munkaeszköz ugyan biztonságos, de nem korszerű és szerintük egy nem korszerű gép is lehet biztonságos. A kérdésfeltevésnél célszerűbb lett volna e két fogalmat külön kezelniük.

B.: Elegendő információval rendelkeznek az Ön által használt munkaeszköz/munkaeszközök egészséget nem veszélyeztető biztonságos üzemeltetéséhez?

A munkavédelemmel kapcsolatos információellátást, áramlást közel 100% elegendőnek ítélte meg. A két nemmel válaszoló mellett hatan üresen hagyták a válaszadás helyét. [11. ábra]

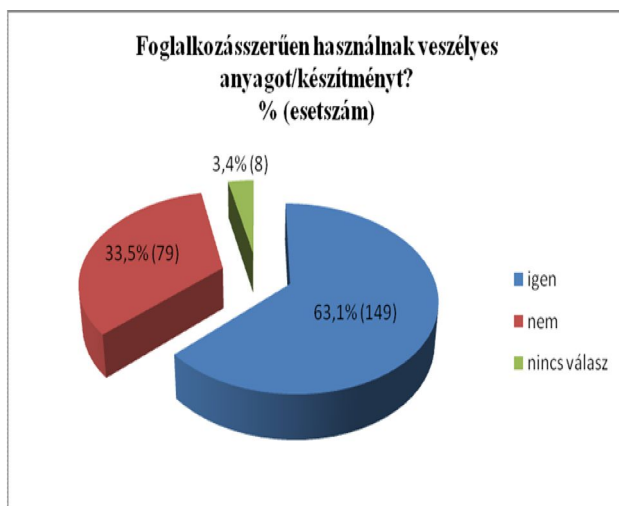
11. ábra

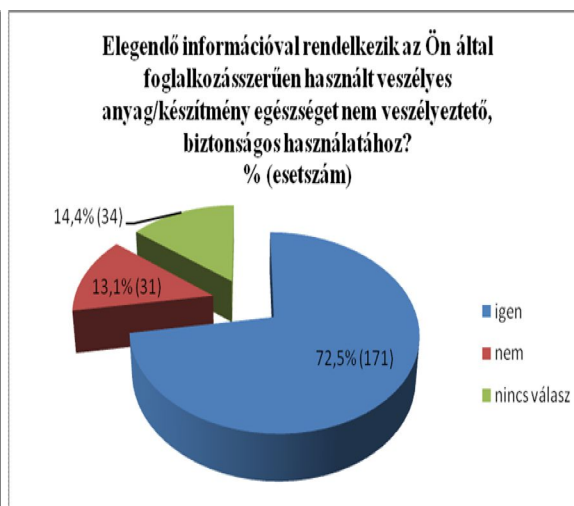
**C.: Foglalkozásszerűen használnak veszélyes anyagot/készítményt? /példaként nevezzen meg ilyen!/
meg ilyen!/
D.: Elegendő információval rendelkezik az Ön által foglalkozásszerűen használt veszélyes anyag/készítmény egészséget nem veszélyeztető, biztonságos használatához?**

A válaszadók közel 2/3-a (63,1%) szerint, használnak foglalkozásszerűen veszélyes anyagot/készítményt. Hasonló arányban (72,5%) ítélték meg, hogy elegendő információval rendelkeznek azok biztonságos kezeléséhez, használatához. [12., 13. ábra]

12. ábra

13. ábra

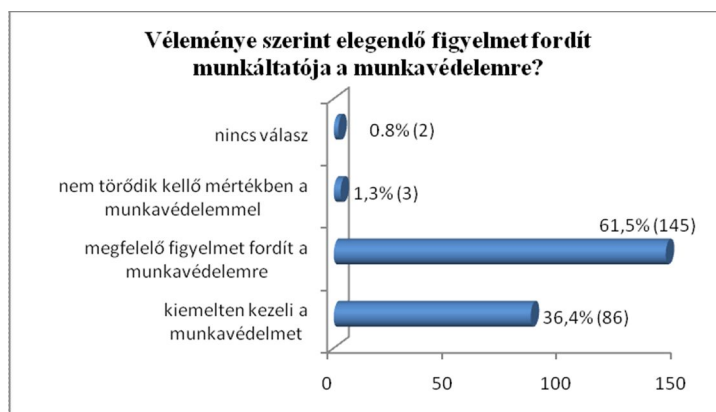
Leggyakoribb példaként festéket, oldószert, hígítót, emulziót, lakkot, Hypot, Domestost, takarítószerket, cementet, fertőtlenítőszerket, növényvédőszerket, benzint neveztek meg. A válaszolók közül 152 fő (64,95%) nem tudott, vagy nem akart példát írni.

12. kérdés

Véleménye szerint elegendő figyelmet fordít munkáltatója a munkavédelemre?

A megkérdezettek között hárman: egy mikrovállalkozás középvezetője, illetve ketten felsővezetők (válaszadók 1,3 %-a) vélekedtek úgy, hogy munkáltatójuk nem fordít kellő figyelmet a munkavédelemre. A válaszok azt tükrözték, hogy a munkahelyek munkavédelmi helyzete megfelelő, hiszen 36,4 %-uk véleménye szerint kiemelt, 61,5 %-uk szerint, pedig megfelelő figyelmet fordít a munkáltató a munkahelyi egészségre és biztonságra. [14. ábra]

14. ábra

13. kérdés

A.: Pontosán ismeri Ön a munkaköréhez kapcsolódó munkavédelmi feladatait?

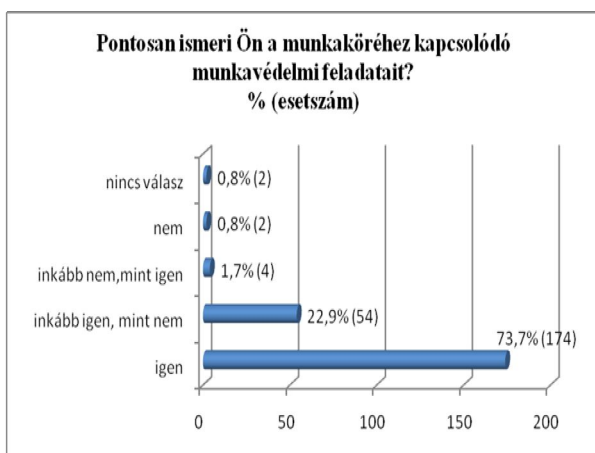
B.: Végzettségének, képesítéseinek megfelelő munkát végez?

C.: Összhangban vannak jelen munkaköri kötelezettségei az érvényes belső munkavédelmi szabályozásokkal?

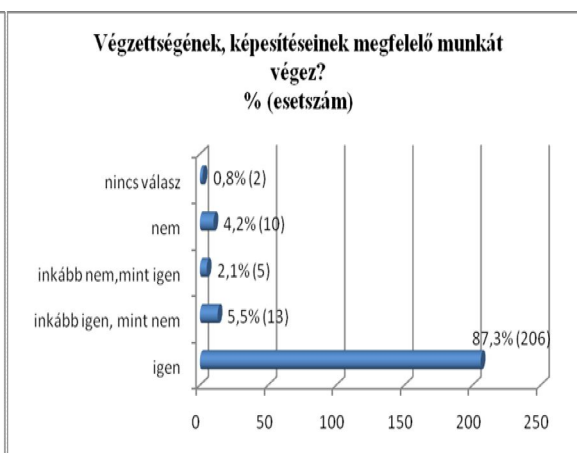
A megkérdezettek szinte mindegyike (73,7% igen, 22,9% inkább igen válasza alapján), úgy ítélte meg, hogy a munkaköréhez kapcsolódó munkavédelmi feladatait jól ismeri. Végzettségének, képesítéseinek megfelelő munkát végez (87,3% igen, 5,5% inkább igen válasza alapján).

A kérdőívet kitöltők több mint 90%-a (76,7 % igen, 18,2% inkább igen válasz) szerint munkaköri kötelezettségei összhangban vannak az érvényes belső munkavédelmi szabályozásokkal. [15., 16., 17. ábra]

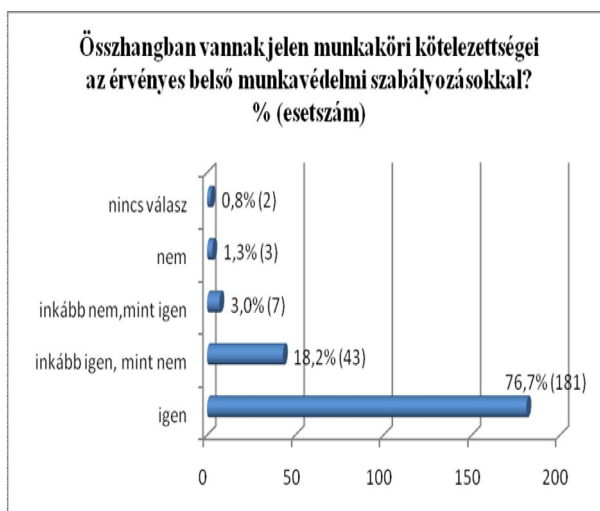
15. ábra

16. ábra

17. ábra

14. kérdés

Tudomása szerint az elmúlt 5 éven belül történt-e hatósági munkavédelmi ellenőrzés a munkáltatónál?

A válaszadók 74,2 %-ának volt tudomása arról, hogy munkahelyükön az elmúlt 5 évben történt hatósági munkavédelmi ellenőrzés.

15. kérdés

Kérjük, írja le, miben látja munkahelye munkavédelmi színvonalának fejlesztési lehetőségeit!

Változtatás nélkül a rögzített válaszok közül néhány:

- Pénzügyi erőforrás hiányában nem látok lehetőséget a munkavédelem fejlesztésére, a piacvesztés jelentős mértékben szerepet játszik a gazdasági szervezet napjaiban.
- A gazdasági válság begyűrűzése miatt nem látok lehetőséget a munkavédelem fejlesztésére.
- Ha pénzem lenne bővítenék!
- A cég kis mérete miatt a munkavédelem költségei fajlagosan nagyok. A mikro vállalkozások támogatása csak jelképes, a munkavédelmi költségeket kigazdálkodni nehéz. A gazdaság erősödése megoldást hozhat a költségek kitermelésére.
- A közép vállalkozások támogatását elhanyagolták az elmúlt években. A pályázatok megvalósulása a munkavédelmi színvonal javulását is eredményezné. A vállalkozásbarát gazdasági környezetet hiányolom.
- Csak akkor, ha a tulajdonosok pénzt invesztálnak be, de a jelenlegi helyzetben ezt nem tartom valószínűnek.
- Több pályázat kellene munkavédelmi eszközök beszerzésére.
- Munkavédelmi eszközöket beszerezni pályázati pénzből.
- Korszerűbb eszközök, anyagi háttér, megfelelő körülmények megteremtése.
- Biztonságosabb technológiát kéne bevezetni a javításnál.
- A régebbi gépek burkolatait karbantartani.
- Hatékonyabb elszívók alkalmazása.
- Hegesztőállások és az elszívás-technológia korszerűsítése.
- Fűtés, szellőzés korszerűsítése. Járófelületek felújítása. Elektromos hálózat rekonstrukciója.
- Az egyéni védőeszköz juttatási rendben meghatározott védőruházatból igény szerinti megfelelő számú váltás álljon rendelkezésre.
- Munkavédelmi elkötelezettség javítása, munkavédelmi program készítés.
- Anyagi fedezet biztosítása esetén a munkavédelmi oktatás színvonalának emelése.
- Munkavállalók tudatosságát fokozni.
- A fizikai állomány dolgozói körében tovább fejleszteni a biztonságos munkavégzési szemléletmódot, gondolkodást.
- Munkavállalók 100 %-os bevonása a munkavédelmi rendszerek (magatartás-megfigyelés és menedzsment) működtetésébe.
- Munkavállalók fokozottabb tájékoztatása. Előfordult balesetek tanulságai.

- Képzés javítása, információk a munkavédelmisek tevékenységéről.
- A kommunikáció javítása a termelés és a munkavédelmi feladatokat ellátók között.
- Oktatásokat illusztrációkkal, gyakorlati példákkal kiegészíteni.
- Több információ kellene.
- Orvosi vizsgálatok rendszeresítése a munkakörnek megfelelően.

Ö s s z e f o g l a l ó

A kérdőíveket az OMMF Munkavédelmi Tanácsadó Szolgálat azzal a céllal vette fel, hogy általános benyomást szerezzen - főként mikro-, kis és középvállalkozások körében - arról, hogy a megkérdezettek miként vélekednek munkahelyük munkavédelmi helyzetéről.

A kérdőív kitöltése keretét biztosított ahhoz is, hogy a válaszadók őszintén tudjanak beszélni az adott kérdéssel kapcsolatos gondjaikról, problémáikról. Olyan személyes kapcsolat alakult ki kérdező-válaszadó között, amely során további információk is felszínre kerültek, megfogalmazódtak. Tapasztalataink szerint örömmel fogadták, hogy saját véleményüket elmondhatták és hasznosnak ítélték a tájékozódás tapasztalatainak visszacsatolását, az OMMF Munkavédelmi Tanácsadó Szolgálat külső honlapján való megjelenítését.

A vizsgálat során az objektív elemek szubjektív tényezőkre való hatását a tájékozódó célú felmérés nem igazolta, ezért érdemes lenne nagyobb reprezentatív mintán megvizsgálni, hogy az objektív tényezők ténylegesen hatással vannak-e a szubjektív véleményekre.

A fentieket figyelembe véve a felmérés elérte célját, hiszen olyan - a munkavédelmi profilt jellemző - lényeges információk is felszínre kerültek, amelyekre építkezve a jövőben a Tanácsadó Szolgálat a helyszíni személyes tanácsadások során nagyobb figyelmet fordíthat.

Budapest, 2010. április 8.

Országos Munkavédelmi és Munkaügyi Főfelügyelőség
Munkavédelmi Tanácsadó Szolgálat
E-mail: mimo@ommf.gov.hu